

ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΡΑΓΩΔΙΕΣ ΤΩΝ ΦΙΛΙΚΩΝ

ΚΟΥΓΙΑΣ Ο ΠΡΟΔΟΤΗΣ

Βίος και πολιτεία Σωτήριου Κουγιά τού τουρκοφίλου. Ή φίλιος του με τούς 'Οθωμανούς τής Τριπολιτσάς. Στις παρχαρές τής 'Ελληνικής 'Επανάστασης. "Όπου ο Κανέλλος Δεληγιάννης αποδεικνύεται φρονιμότερος άπ' έλθους. Μια ίλαροτραγική σκηνή. Το ξανκόφρεσμα τού παιδιού." Ο Κουγιάς είνε μπουνταλάς !» Πώς τιμωρούνται οι προδότες κ.τ.λ.

ΕΡΙΚΑ έπεισόδια τής Φιλικής 'Εταιρείας έχουν τή δραματικήν σσηνήν άρχαίαν τραγωδίαν. Πρώτο διηγηθόμεν μερικά άπο τά πιο πρόσφατα, άς άκούσουμε τί λέει γιά τήν ιστορική αυτή 'Ενοσί ένας σύγχρονος άπομνημονευματογράφος :

"... Αν παρατήρησι κανείς τήν άσχημήν τής 'Εταιρείας τών Φιλικών, γράφει, εύρισκόν τήν άπελπισίαν εις αυτήν, αλλά, προχωρών, εύρισκει τό μέγα και άκατανόητον μυστήριον, τήν μέλην τού έθνουςαισού, διότι και τά ψευδέα έπιστεύοντο ως άληθνήν."

Οι άποστολοι τής 'Εταιρείας, στην κατήχησή τους, δέν εύρισκαν καμιά δυσκολία. Προκειμένου γιά τούς κλέφτες και άρματωμένους, αυτοί είχαν στό βουνά και άσπίδα τά λιμέρα τους και δέν είχαν καμιά σχέση με τούς Τούρκους. Γι' αυτούς χροιάζονταν μία μικρή μόνο εξήγηση, γιά να μάθουν τήν ήμερα πού θ' άρχιζε ή 'Επανάσταση. Οι κλεφτοκαπεταναίοι δέν ήταν δυνατόν να σμίζουν με τούς Τούρκους, ούτε έσοφία έπέθεζε να φανερώσουν σ' αυτούς τό μυστήριο τής 'Εταιρείας. Οι παπάδες και οι δεσποτάδες ήθελαν επίσης τή διάδοσι τής 'Εταιρείας, γιά επειδή ή θρησκεία δέν τους τό ένοχωνόρισε να τήν προδώσουν, αυτοί πρώτοι έκατηχήθησαν καί τό μυστικό τό διέδιδαν εύκολότερα, γιατί οι Τούρκοι δέν τους ύποψιάζονταν.

Και ο ίδιος ιστορικός συνεχίζει :

"Οι έμποροι εύλογούζοντο τό μέγεθος και τόν κίνδυνον τού πράγματος και έλλυοντο γιαι έμελλαν να χάσουν τά εύπορευμάτα των. "Αλλά τό αίσθημα τής έλευθερίας τού 'Εθνους υπερίσχυσε τού ίδιου συμφέροντος" άλλως τε έξέλειαν ότι ή ζωή των 'Ελλήνων, και έν γίνει τών χριστιανών, δέν είχε τήν παρικράν άξίαν άπέναντι τής βαρβαρόν τυραννίας."

Και τώρα άς έθόριμε στην τραγωδία :

Στάς άρχας Δεκεμβρίου τού 1820 οι πρόκριτοι τής Πελοποννήσου είχαν συναχθή στην Τριπολιταία γιά να ύποδεχτούν τόν έρχόμενο νέο Λοικιτή τής Πελοποννήσου Χουρσίτ Πασά.

Μετά τήν ύποδοχή αυτή — τήν όποία, γιά να τού άποκομίσουν τίς έσοφίες, τήν έβαναν όσο τό δυνατόν θεσμώτηση — όσοι άπ' αυτούς ήταν κατηχημένοι στό μυστήριο τής Φιλικής 'Εταιρείας και μερικοί άπό τούς κατοίκους τής πόλεως έμαρτίτηκαν στό σπίτι τού προύχοντος Κοσιμά. Έκει έσέβησαν και έφραξαν καλό και ώφέλιμο γιά τόν μέλλοντα σκοπό τους να κατηχήσουν στό μυστήριο και τόν κοι τ έ α μ π α σ η (σαν να ποίη τόν Κοινοτάξι) τής επαρχίας όλης, Σωτήριου Κουγιά. "Ανέθεσαν λοιπόν στόν Κανέλλο Δεληγιάννη να τόν κατηχήση. "Αλλ' ο Δεληγιάννης, γνωστικός άνθρώπος, άρνήθηκε. Πεπάτησε όρθιος και ειπε :

— Τό μυστήριο τού 'Εθνους δέν τό φανερώνω στόν Κουγιά γιά να γίνω κι' έγώ όμοιος τόν προδότης !

— Πώς προδότης ; τόν έρώτησαν οι άλλοι.

— Νά ! αυτός, μόλις τό μάθθ, θα τρέξει εύθύς να τό μαρτυρήσι στό φίλο τού Τουρκο Ναζιά έφέντη, αυτός θα τό κοινολογήσι σε όλους τούς άγάδες, θα μέσι θανατώσουν όλους και τό 'Εθνος θα χαθή !

— "Εμείς έχουμε άντίθετη γνώμη, τού άπάντησαν. "Ο Κουγιάς είνε φιλόπατρις και θα τό μαρτυρήσουμε τό μυστήριο.

— Θα κάνατε μία κοιταμάρα, γιά τήν όποία θα μετανοήσετε ικαρά !... "Εγώ φεύγω...

Και, πράγματι, ο Δεληγιάννης εκαβάλλησε σ' άλλο τό του κι' έφυγε άπό τήν Τριπολιταία.

Μετά τήν άναχώρησι τού Κανέλλου, οι πρόκριτοι άνέθεσαν τήν έντολή στόν Παναγιωτάκη Ζαρεφόπουλο, πρώστο τού χωριού Φανάρι. Αυτός δέχτηκε να κατηχήση τόν Κουγιά, έπεισε στό σπίτι του, τόν έπιχε σε ξεχωριστό δωμάτιο και άρχισε έτσι :

— "Αρχοντα ! και ου πρόκει να γνωρίζης τό μεγάλο καλό πού θα γίνη γιά τό Γένος μας και να τό συνδράμης.

— "Εξηγήσου καλύτερα, τού ειπε ο Κουγιάς. Τί θέλεις να πής ;

— Είνε ένα μεγάλο πράμα, ένα φοβερό μυστήριο ! "Ηθθα να σου τό φανερώσω, αλλά πρώτα πρέπει να όριστήσι.

— Συναινήμενος ο κατηχητής, έπροχώρησε στό Είκοονοστάσι, έπήρε τό εικόνημα τής Παναγίας και τό παρουσίασε στό Σωτήρι Κουγιά.

— Βάλε τό χέρι σου επάνω ! τού ειπε. "Ορισμόν θυ δέν θα τό μαρτυρήσης !

"Αλλ' ο Κουγιάς άρνήθηκε να όριστή. Τότε πειά ο Ζαρεφόπουλος τό έχασε, χλωμάει και γιά λίγες στιγμές έμεινε άφωνος... "Ο

ταν σηνήλδς, παρεκάλει τόν τουρκόφιλο κοζιάμαση να μη μαρτυρήσι στους Τούρκους τή συνομιλία τους, κι' έφυγε ταραγμένος.

"Ο Κουγιάς, χωρίς να χήση καρό, χροιάσε τά παλιάρια.

— Γιάννο ! φωνάζει στόν έφέντη τού, φέρε μου τό μπινιάσι μου !

"Ο Γιάννος τού φέρει τό γουνοτό επανώριό του, και ο Κουγιάς τρέχει γρήγορα στό σπίτι τού Ναζιά έφέντη, όποι έτιγχε να βρίσκονταν συναγμένοι και άλλοι έπίσημοι Τούρκοι, και τούς λέει :

— "Αγάδες ! άνοήτε καί τά μάτια σας ! Οι βαγάδες έτοιμάζονται να κάνουν επανάστασι και να σής σμάζουν όλους σαν τραγιά !

Τό τί άκολούθησε, μάς τό λέει ο ιστορικός Φώτιος Χρισσανδόπουλος :

"Και άπό τότε πλέον οι Τούρκοι έννοησαν να σέβρα - φέριε τών 'Ελλήνων. "Αλλά τούτο έδικασθεάσθη πρής καιόν. "Εφραγ δέ και οι κοζιαμασής εις τά ίδια... Κακ' έκείνας δέ τας ήμερας επανουσιόσθη και ή 'Επανάστασις τού 'Αλή Πασά τής 'Ηπείρου. Και ένεκα τού γεγονότος τούτου οι 'Ελληνες έδικαιολογούντο, και μάλιστα οι έντος τής Τριπολιτσάς έλεγαν ότι, όσα άκούονται περι επαναστάσεως, είνε ομιολογήματα τού άπιστού τού 'Αλή Πασά."

Στό μεταξθ τό μέλη τής Φιλικής 'Εταιρείας έξακολούθησαν δραστηριο τής ενήργειάς τους. Στην Τριπολιταία — πού ήταν τότε ή μεγαλύτερη πόλις τού Μωριά και έδρα τής Τουρκικής Διοικήσεως — οι Φίλικοι έννοήζοντο στό άπέκρυπτο σπίτι τών "αδελφών" και έβαναν διάφορα συμβούλια.

Επιηρόσε ο Μάρτης τού 1821. Μία μέρα, πού οι Φίλικοι ήσαν συναγμένοι στό σπίτι ένός αντροφόνου τού, ο Σωτήρης ο Κουγιάς τρέχει στους Τούρκους και τούς ειδοώνει. Οι Τούρκοι ζούνον τό σπίτι και χροιά τήν πόρτα, τήν όποιαν όμοις ο οικοδεσπότης είχε άμαρτίσει άπό μέσα. Οι Φίλικοι, μόλις ειδαν άπό τά παράθυρα τούσιν Τούρκους, εκατάβηαν τήν προδοσία κι' έννοησαν ότι ήσαν χυμίοι. "Εν τούτοις διετήρησαν τήν αρχαιότητα τους και γρήγορα γρήγορα άπεχάσταν, γιά να ξεγελάσουν τούς Τούρκους και να χροιά τόν άληθινό σκοπό τής ανεναντηρώσεως των, να προσποθήσουν ότι... κίνουν βαρτίσια. Εύτυχώς έτιγχε να βρίσκονταν μαζί τους δύο παπάδες Φίλικοι, οι όποιοι άρχισαν να ψέλνουν, ένθ ή οικοδεσπότηνα ξεγελάσωνε τό μορθό της, τάχα γιά να τό παραδώσει στα χέρια τού κοζιαμού. Σμειωτέον ότι τό βέρος ήταν βαρτίσιμο, αυτό όμοις δέν τό ήξεραν οι Τούρκοι... "Ο οικοδεσπότης άνοιξε τέλος τήν πόρτα, οι Τούρκοι μπήκαν μέσα άγριοι, με γυναι τά σπαθιά, "Ο Ναζιά έφέντης φώναξε :

— Τι κάνατε, όφθ, σεξ έδω ;

— Τό άγόρι μου βαρτίσιμο, αγάδες μου !... Καλώς όφισατε στό φτωχικό μου !... άπαντά προσκυνώντας ως κάτο ο οικοδεσπότης.

Οι άγάδες εκάθησαν να παραλοιοφύθουν τήν τελετή, κι' έτσι τό παιδί βαρτίσιμε γιά δεύτερη φορά... "Όταν τελετήσθη ή ύλαροτραγωδία αυτή και οι αγάδες έφραγαν, ο Ναζιά έφέντης ειπε στους άλλους :

— "Ισαλλά ! Αυτός ο φίλος μου ο Κουγιάς είνε βωδι !

— Μπουνταλάς ! Μπουνταλάς ! έπαρθεσαν και οι άλλοι αγάδες, κι' έφραγαν ήουχασιμένοι δι δέν συνέβαινε τίποτε.

"Ηθε και ή 25 Μαρτίου 1821. Βρόντηξε τό κήρυγμα τής 'Αγίας Λαύρας, άναρε τό τουφέκι και οι Τούρκοι έτρεξαν να κλειστούν μέσα στην άουρωμένη Τριπολιταία...

Μά άρχισε άμέσως ή πολιορκία τής πόλεως αυτής άπό τόν Κολοκοτρώνη και τούς άλλους άρχηγους. "Όσο δέ έσπένεταν τά πράματα, τόσο ο Κουγιάς έτρεμε, γιατί ήξερε τί τόν έσπένεταν.

Μαζθ με τούς πολιορκητές ήταν και ο δπλαρχηγός "Ιωάννης Δαγρές, άπό τας Καρβάς τής 'Αργολίδος. Μέλος τής Φιλικής 'Εταιρείας άπό τούς πρώτους, γενναίος άγωνιστής, ειχε μαζί του 300 παλιάρια, "Αγρές και Τολιανίτες. "Ο Δαγρές, όσον καρό βαστούσε ή πολιορκία, ειχε τό νοϋ τόν στον προδότη Κουγιά.

Στις 26 Σεπτεμβρίου 1821, ή Τριπολιταία έπεσε στα χέρια τών 'Ελλήνων. Περωνόνας μέσα άπό τίς φλόγες, ο Γιάννης Δαγρές έφρασε στό σπίτι τού Σωτήρι Κουγιά, μπηκε μέσα και βήκε τόν τουρκόφιλο τρωπομένο σ' ένα ύπόγειο. "Έτρεμε σύγχρομος.

— Προδότη ! τού φωνάζει και, με μία σπαθιά, τού πήρε τό κεφάλι...

"Έτσι έτιμωρήθη ο προδότης άπτός τής Πατριόδς.

